

Merkeze Alınan Validen Kaymakam Adayına Öğütler

Kasım TURGUT / Mülkiye Başmüfettişi

Mesleğe dair tecrübe paylaşımlarının insan hayatı için ne derece önemli olduğu kabul edilen bir gerçektir. Mesleki tecrübeler, değişen zaman ve koşullar çerçevesinde bazen geçerliliğini kaybetse de insan yaşamına dair tecrübeler, bütün zamanlarda geçerliliğini korumaktadır.

Kaymakam adaylığına başladığım doksanlı yıllardı. Kaymakam adaylarının meslek büyüklerinin anlattıklarını nasıl bir dikkat ve heyecanla dinlediklerini meslektaşlar bilirler. İşte meslek büyüklerinin anlattıklarını heyecanla dinlediğim ve kendime göre notlar aldığım dönemde, merkeze alınan ve kaymakam adayı olduğum vilayet merkezinde görevlendirilen merkez valisini ziyaret etmiş, onunla tanışma ve sohbet etmenin vermiş olduğu heyecanla anlatmış olduğu merkeze alınma sürecini ve vermiş olduğu öğütleri akşam küçük ajandama özenle kaydetmiştim.

Valimiz merkeze alınmadan önce ülkemizin en büyük vilayetlerinden birinde görev yapıyordu. Kaymakam adayı olmadan önce de mesleğe ilgi duyan bir mülkiye talebesi olarak ismini sıkça duymuştum.

Biraz çekingen, saygı ve hürmet ifade eden tavırlarla kapısını tıklatıp

içeriye girdim. Vali unvanıyla halen bağdaştıramadığım küçücük bir oda, oda içerisinde iki adet sıkıştırılmış masa bulunuyordu. Masanın üzerinde birtakım evraklar vardı ve elindeki kâğıtları inceliyordu. Umursamaz bir tavırla başını kaldırdı ve yüzüme baktı. Ben hemen kendimi tanıttım. Bunun üzerine elindeki kâğıtları bıraktı, hemen masadan kalktı, sanki daha önce tanıdığı ve beklediği birini karşılıyormuş gibi “hoş geldin genç arkadaşım” dedi ve gözlerimden öptü. Bu ilgiyi önemsenme olarak algılamış ve oldukça sevinmiştim.

Tekrar koltuğuna oturduktan sonra bütün ilgisini bana yönelterek uzak gözlüklerinin üzerinden beni süzdüğünü görüyordum. Mezuniyetimi, memleketimi, babamın ne iş yaptığını, kaymakamlık dönemimi sorduktan ve kendi dönemiyle kıyasladıktan sonra yeni göreve başlayan kaymakam adayına imrendiğini hissettirecek şekilde sözlerine devam etti.

“Her şeyden önce çok güzel bir meslek seçmişsin. Kaymakamlık en ideal mesleklerden biridir. Eğer başka bir meslekte gözün varsa hemen ayrılmalısın, çünkü böyle şanlı bir meslek geçici iş olarak görülmemelidir.”

“Takdir edilme gayesiyle yapılan işlerde yöneticiler hiçbir zaman umduğunu bulamamış ve duygusal yönden yıkılmışlardır. Yönetici takdir toplamak ve alkışlanmak gayesiyle iş yapmamalıdır”

Kaymakamlığı normal bir memuriyet olarak görmüyordu. Kaymakamlık karşılık beklenmeden yapılması gereken bir işti. Kaymakamlık mesleğini bir yaşam biçimi olarak tarif ediyordu. Valimizin söyledikleri ve aklıma gelen çağrışımlar, millete hizmet etmek için özel olarak seçilmiş biri gibi hissettirdi ve valimiz sözlerine devam etti.

“Bu meslekte yaptığın bütün işleri doğru bildiğin ve Allah rızası, için yapmalısın, başkaları beni beğensin, halk beni sevsin diye iş yapmamalısın. Hiç kimseden hele hele halktan bekleyeceğin hiçbir şey yoktur. Türk halkı tabiatı itibarıyla kendisine yakın olan yöneticilere hiçbir toplumda görülmeyen bir şekilde saygı gösterir, yaptığın işlere alkış tutar.

Halkın bu teveccühüne bakıp doğru bildiğin işleri yapmaktan sakınma, bu ilgi ve sevginin seni aynı makamda tutacağı yönünde bir beklentin olmasın.”

Bu cümleler bende daha önce duyduğum şu cümleleri çağırıyordu; “Takdir edilme gayesiyle yapılan işlerde yöneticiler hiçbir zaman umduğunu bulamamış ve duygusal yönden yıkılmışlardır. Yönetici takdir toplamak ve alkışlanmak gayesiyle iş yapmamalıdır” Bu cümleleri birinden mi duymuştum, yoksa başka bir valinin hatıralarında mı okumuştum hatırlayamadım.

Bu sırada kendi kaymakam adaylığı döneminde yaşanan bir olayı örnek vererek sözlerine devam etti. “Ben kaymakam adayı iken Adnan Menderes o zaman kaza geçirmişti. Ankara dönüşü müthiş bir kalabalık vardı, Seyhan Barajı açılışı sırasında bir vatandaş oğlunu kurban etmek istedi. Halk bu kadar seviyordu ve alkış tutuyordu. Fakat darbe oldu, hiç uğruna idam edildiler, kimsenin kılı kıpırdamadı.”

Bu cümlelerde Adnan Menderes’in başına gelenler sebebiyle halka sitem vardı ancak bu uç örnekte bile halktan bir şey beklenmemesi gerektiğini söylüyordu. Adnan Menderes’in idam edilirken söylemiş olduğu; “Küskün değilim, devletime ve milletime ebedi saadetler dilerim” sözünü hatırladım. Evet, millete hizmet karşılıksızdı.

Şimdi sıra meslekteki hedeflere gelmişti. “Düşüncende hep vali olmak olmalı ben vali olacağım diyeceksin, Vali olmak için çok çalışacaksın ve politik dayanak sağlayacaksın. Ancak seni hep aynı yerde tutacaklar diye gü-

venme.” Bu sözlerden sonra derin bir nefes aldığını ve durakladığını fark ettim. Mesleğin özelliklerini anlatırken var olan heyecanın yerini biraz hüzün belirtileri almıştı. Biraz pişmanlık ifade eden şu cümlelerle devam etti;

“Ben uzun yıllar eylemli valilik yaptım. Siyasetçilerin, bazı vatandaşların taleplerine önem verdim. Siyasetçiler beni o kadar çok severlerdi ki, “sen ikinci babamızsın” derlerdi, Türkiye’de başbakan olacak adam varsa sensin diyenler merkeze alındıktan sonra hiç, aramadılar. İşte, politik yönün değişkenliğini hesaba katacaksın.”

Merkeze alınma süreciyle ilgili kırılganlıklar çok yeniydi. Görevdeyken gerçek dost ve arkadaşlıkları ayırt etmenin zorluğunu anlatıyordu. Başka bir vali yardımcısı bir sohbet; “Kaymakam yalnız insandır. Etrafındaki ilgi ve alakaya rağmen yöneticiler yalnızdır” demişti. Halka karşılıksız hizmet üzerine sarf ettiği sözlerden sonra uzun yıllar sonra bir sırrı öğrenmiş biri edasıyla ve pişmanlığını açıkça ifade etmekten çekinmeyecek şekilde sözlerine devam etti.

“Uzun yıllar idarecilik yaparken işleri, hep beni beğensinler halk beni sevsin amacıyla yaparsan, yaptığın işleri doğru olduğu için ve Allah rızası için yapıyorum düşüncesi hâkim değilse, sonuçta bu olaylar dayanılacak gibi değildir. Geriye dönüp baktığımda yaptığım bazı işleri keşke başkaları istediği için ve başkaları beğensin diye yapmasaydım diye düşünüyorsun. Altmış yaşından sonra hayata sıfırdan başlamak

“Türk halkı tabiatı itibarıyla kendisine yakın olan yöneticilere hiçbir toplumda görülmeyen bir şekilde saygı gösterir, yaptığı işlere alkış tutar. Halkın bu teveccühüne bakıp doğru bildiğin işleri yapmaktan sakınma, bu ilgi ve sevginin seni aynı makamda tutacağı yönünde bir beklentin olmasın.”

çok ağır.”

Sayın Valimiz bunları anlatırken gözleri dolmuştu. Çok samimi duygularla hayata dair tecrübelerini paylaştığının farkındaydım. Çok üzgün olması siyaset- bürokrat ilişkisindeki vefasızlıktan kaynaklanmıyordu. Kaymakamlık ve valilik döneminde uzun yıllar, hayatın amacı ve meslek arasında denge kurulamamış olmasına yönelik pişmanlığı ifade ediyor ve millete karşılık beklemeden hizmet etme noktasında sıfırdan başlamanın çok ağır olduğunu belirtiyordu.

İnisiyatif ve iradesini doğrudan ve haktan yana kullanmayıp, alkışlanmak, takdir edilmek, makam ve gelecek kaygısıyla kullanmanın idareciler açısından her zaman olumsuz sonuçlar doğurduğunu valimiz kendi tecrübeleriyle ifade etmişti. Bu durumun onda oluşturduğu duygusal yıkıntıyı görebiliyordum.